

Søndag d. 16. februar 2025 i Silkeborg Baptistkirke

Prædiken af Søren P. Grarup

Indgangslæsning: Salme 62 v. 6.

Epistellæsning: 1. Korinterbrev. kap. 9 v. 24-27.

Prædikentekst: Markusevangeliet kap. 4 v. 26-32.

Udgangslæsning: Romerbrevet kap. 15 v. 113.

Jeg ved ikke, om I kan huske december måned. Det er bare 1½ måned siden. Selv om det var julemåneden med alt det, der er at glæde sig til op til jul og glæde sig over i julen, så var det en tung og grumsegrå måned. Der var langt under halvdelen af de solskinstimer, som vi gennemsnitligt plejer at have i december. Resten af tiden, som var det meste, var det konstant, massivt gråvejr og regn, og vi ravede rundt i en slatten omgang lunken havresuppe. Det var tusmørke ved middagstid. Sådan oplevede jeg i hvert fald december 2024. Det var virkelig kraftig næring til vinterdepressionen.

Men pludselig en dag gik der hul i skyerne, og solen kastede en stribe lys ned over byen. Alting skiftede fra gråt i gråt til farver i hele spektret. Uvilkårligt løftede man hovedet og kiggede op – måske kunne man få øje på en fugl, og måske ville den endda også synge. Det øjeblik blev et løfte om, at uanset hvor gråt og mørkt det igen ville blive, når hullet i skyen lukkede sig, så var vi på vej mod forår. Der var håb.

Den dag besluttede jeg, at min prædiken i dag skulle handle om håb.

De bibeltekster, vi har læst her i dag, handler hver på sin måde om håb.

Der er Paulus' idrætsmand, løber i håb om at vinde sejrskransen eller guldmedaljen.

Der er bonden, der tilsår sin mark i håb om en dag at kunne høste, så han kan brødføde sin familie endnu et år.

Der er det lillebitte sennepsfrø – ingen ved, hvem, der såede det, eller hvorfra det fløj ind, men det spirer, og en dag bliver det som et stort træ. Et håb om Guds rige, der kommer imod alle odds.

Hvad er håb? Hvad er det at håbe?

Et håb er en tanke, et ønske, en forventning om noget, der ligger et ukendt sted ude i fremtiden. Det er noget, vi ikke - så at sige - har mellem hænderne her og nu. Og det er noget, der altid er bedre end det, vi har mellem hænderne her og nu.

Mellem os og det, vi håber på, ligger der altid et stykke vej, vi ikke helt kender, måske slet ikke, vi har ikke styr på eller indflydelse på den vej. Også det er ude af vore hænder – hvis vi havde indflydelsen og kunne bestemme vejen selv, så kunne vi jo bare planlægge os frem til håbet, som så ikke ville være et håb, men et mål, vi selv har sat.

Et håb er netop noget, vi ikke selv har sat, og ikke selv kan sætte. Det gives os, eller det må komme til os udefra, aldrig fra os selv.

Den Amazon-indianer, der aldrig har været i kontakt med vores såkaldte civilisation, vil aldrig kunne håbe på en dag at få en mobiltelefon. Og de kloge hoveder, der engang opfandt mobiltelefonen, gjorde det jo ikke som et håb, men som en videreudvikling af det de kendte til, nemlig fastnettelefonen og andre allerede udviklede teknologier. De forlængede blot deres verden med brædder, forankret i fortiden. Men håbet er forankret i den ukendte fremtid.

Den gråvejrsdag i december var enhver tanke om forår langt væk fra mit vinterdeprimerede sind. Den tanke – det håb blev båret til mig af en uventet solstråle, som intet menneske er herre over.

Der er så mange usikkerhedsmomenter og utilregneligheder ved håbet, fordi det er ude af vore hænder, selv om det kan indtage vore hjerter, at det kan være fristende at skrotte det for så holde os til det, vi kan planlægge, styre og bestemme over. Og ja, vi kan forlænge vor verden med brædder efter beregning og opfindsomhed. Det har vi gjort, siden Gud skabte os, og vi rejste os op på to ben og indtog verden. Det er der kommet meget godt ud af. Vi bor ikke i jordhuler mere. Men hver gang

har det gode, der kom ud af det, haft en bagside og slagside, der giver os et behov for et nyt håb for den ukendte fremtid. Tænk blot på de menneskeskabte klimaforandringer eller ufreden i verden.

Håbet kan opleves usikkert og upålideligt, men vi kan ikke leve uden håb.

Vi kan faktisk ikke leve uden håb. Vi går til grunde uden håb.

Det er noget fx læger kan fortælle os ganske meget om. Der kan ligge to patienter ved siden af hinanden. De har samme kræftdiagnose. Deres sygdomsforløb ligner hinanden til forveksling. Den ene klamrer sig til håbet om at blive rask og få lov at leve. Den anden har fuldstændigt mistet håbet og kan slet ikke få øje på det. Den patient, der holder fast i håbet, har klart den bedste prognose. Og når vi taler om mennesker, der lever i nød, sult, undertrykkelse, krig – hvor ofte hører vi så ikke, hvor vigtigt det er, at disse mennesker har et håb, eller at nogen giver dem håb – ellers overvinder de ikke elendigheden. Uden håb er slaget tabt på forhånd.

For et håb kalder på handling. Måske ikke altid sådan konkret eller kontant handling - - jeg håber det og det, så gør jeg sådan og sådan. Men vort håb er bestemmende for hele vor livsindstilling, for den retning vi pejler efter i livet, de valg vi træffer, de handlinger, vi gør – i stort og småt.

Nu er det sådan, at alle de store ord i sproget – og især alle de store ord i evangeliet – tro, håb, kærlighed – ofte bliver genstand for en voldsom inflation. Fx ordet tro – det bruges om den mest usikre gætværksformodning baseret på total uvidenhed og tankeløshed, og det bruges om det aldeles urokeligt klippefaste livsfundament – og så alt derimellem.

Tilsvarende bruges ordet håb også om uforenelige begreber: Det er ikke ualmindeligt, når nogen står overfor vanskeligheder og problemer, der synes alt for store, så sætter de sig opgivende ned med hænderne i skødet og siger: ”Tjah, nu kan vi så bare håbe.” Dermed siger de faktisk, at situationen er håbløs. I den situation betyder ’at håbe’ det samme som ’at give op’. Og det er der ikke meget håb i. Faktisk intet håb.

Men det håb, der kommer til os og indtager vore hjerter, det skaber livsretning og kalder på handling. Selv om både selve håbet og vejen derhen er ude af vores kontrol.

Paulus’ idrætsmand håbede på en sejrskrans. Derfor satte han sig ikke op blandt publikum og drømte om guldmedaljer. Han gik ud på løbebanen og løb.

Bonden håbede på en høst. Han satte sig ikke ind på køkkenbænken og brokkede sig over livets besvær – han gik ud og såede korn i sin mark, selv om han ikke kunne trække spirene op af jorden.

Og når vi i kristen sprogbrug taler om håb, så taler vi om et håb, der aldrig tillader os at sætte os ned med hænderne i skødet og give op.

Vi har fået det håb, at Guds rige en dag vil fylde alt – når sennepskornet er spiret, og spiren er vokset, og planten står der som et stort træ. Paulus talte om et håb om en sejrskrans, der ikke visner. Vi bruger forskellige ord og billeder for dette håb – Himlen – evigheden hos Gud – at sidde til bords med Abraham, Isak og Jakob i Guds evige boliger – Guds kongesøns bryllupsfest – staden med gader af guld. Billederne fra Ny Testamente er mange, men ret beset ved vi ikke, hvad de betyder sådan helt konkret. For substansen i det håb, vi har fået, er aldeles uden for den menneskelige fatteevnes rækkevidde.

Men en dag skal vi forenes med Gud.

Nu til dags taler vi ikke meget om det håb – for vi vil hellere tale om noget, vi har styr på. Og måske har vi mistet sprog til at tale om det.

Går vi et par generationer eller tre tilbage – til vækkelsestiden, så havde de et sprog for det håb. De talte om himmellængsel – med lys i øjnene.

Mine bedsteforældre havde mange sange om himmellængsel: ”Der står endnu en sabbatsro tilbage for Herrens folk...” – ”Hvilket land lyst som solklare dag.” – ”Den himmelske lovsang har fuldere toner, mer yndig og klokkeren klang, end al jordisk musik ...”

Vi synger ikke de sange mere, for både sproget og tonen blev outdated, og de var ikke just den store poesi. Vi ville krumme tæer ved at synge mange af de sange.

Men ikke kun det. Himmellængselen blev udrangeret af kirken som en flugt fra virkeligheden - eller

som en undertrykkelse: 'I skal ikke være kede af, at I har det hårdt nu i dette liv, at I er fattige og elendige. For I får jeres løn i Himlen - engang. Så nu I skal bare bøje nakken og tålmodigt finde jer i undertrykkelse, fattigdom og elendighed og så glæde jer til Himlen engang.'

Og ja – den forkyndelse kunne man måske nok høre endnu længere tilbage under rationalismen, hvor forkyndelsen for småfolk ofte handlede om lydighed mod kongen og herremanden som Guds repræsentanter.

Vi kan finde spor af den forkyndelse i Hans Kirks 'Fiskerne', som bestemt ikke yder vækkelsen retfærdighed.

Men når mine bedsteforældre sang om Himlen, så var det hverken virkelighedsflugt eller undertrykkelse. Når de havde sunget og jublet, tog de tonen af 'den himmelske lovsang' med ud i hverdagen og prøvede så godt, som de kunne, at leve livet her i overensstemmelse med 'landet lyst som solklare dag'. Ikke for at skabe Guds rige på jorden – for det kan vi ikke, det kan kun Gud – men livet i overensstemmelse med Guds rige er sandt liv, og det liv består, når alt andet forgår.

Det er præcis sådan, håbet skaber livsretning og kalder på handling.

Det "håb", der ikke sætter os i gang, men får os til at sætte os ned med hænderne i skødet, er ikke noget rigtigt håb – det er i bedste fald en ønskedrøm, der forsvinder, når vi skuffede vågner til virkeligheden. Håbet giver os livsretning og kalder til handling i den virkelighed, vi lever i.

Men er der så ikke forskel på forskellige håb? Fx håbet om Himlen og håbet om fred på jorden eller håbet om et bedre klima?

Jo. Selvfølgelig er der forskel, for der gives ikke noget højere håb end håbet om Guds rige.

Men er Guds rige kun himlen engang? Er denne jord egentlig ikke også Guds rige, som vi mennesker blot i grådighed og egenkærlighed og magtbegær har tvistet til alt muligt andet end Guds rige?

Jo, jorden tilhører Gud og var fra skabelsen tænkt som en materialisering af Guds rige. Det gik helt anderledes. Ufreden i verden, ødelæggelse af skaberværket og af livsvilkår, uretfærdighed og lidelse osv. hører ikke hjemme i Guds rige. Og alle vegne, hvor mennesker handler på håbet om en bedre verden – om det så er aldrig så kortsigtet, famlende eller stykkevis – dér har de, måske uden selv at vide det, fat i en flig af håbet om Guds rige.

Jesus sendte sin kirke ud for at forkynde: "Guds rige er kommet nær." Håb! Sennepsfrøet er spiret – det vokser og vil en dag overskygge alt.

Og han gav os en tjeneste med at stifte fred, øve retfærdighed, læge de syge, lindre lidelse, mætte de sultende, trøste de sørgende, sætte mennesker fri – store politiske opgaver og helt lavpraktiske hverdagsopgaver – åndelige opgaver og ganske jordnære, praktiske opgaver. Alt sammen sammenfattet i dette: I skal elske.

Han gav os denne tjeneste ikke som en ny byrdefuld lov, vi skal opfylde for at samle point til at komme ind i Guds rige engang, men som en kalden fra Himlen, fra Guds rige, som er nær. Fordi det rige er sandt, og det består, når alt andet forgår – og vort liv hører det rige til, fordi det er vort håb.

Uden det håb bliver buddet om at elske netop til en ubærlig lov, et krav, som vi aldrig når i mål med.

Men håbet giver livsretning og kalder til handling. Og der, hvor håbet kommer fra, derfra kommer også kraften til at handle og leve.

Og alle de, der håber på en bedre verden og måske famler og stræber efter at finde veje til en bedre verden – ja, tænk, hvis de fik del i vort håb. Det ville uvægerligt gøre verden til et bedre sted at være, indtil Jesus kommer igen, og Guds rige skal fylde alt.

Nu skal jeg slutte min prædiken, og det skal I hjælpe mig med.

Det solstrejf, der brød igennem skyen hin decemberdag, blev ikke blot til denne prædiken, men også til en sang, som vi skal synge nu. Jeg vil ikke kalde den en salme, men har kaldt den "en til dels gudelig håbsvis om sprækker i lidt af hvert."

En sprække i skyen.

Tekst og melodi: Søren P. Grarup 2025.

En spræk-ke i sky-en, et glit-ren-de glimt i vin-te-rens tus-mør-ke-da__-ge får
 far-ver-ne frem, som så læn-ge var glemt, og for-års-håb ven-der til-ba__-ge. Så
 sår jeg et frø, det er småt og for-sagt, men frø-et kan spi-re, når sol-len får magt. For
 håb er at sat-se på det, som vi hå-ber, om an-dre så kal-der os bå-ben-de tå__-ber.

1. En sprække i skyen, et glitrende glimt
 i vinterens tusmørkedage
 får farverne frem, som så længe var glemt,
 og forårshåb vender tilbage.
 Så sår jeg et frø – det er småt og forsagt –
 men frøet kan spire, når solen får magt.
 For håb er at satse på det, som vi håber,
 om andre så kalder os håbende tåber.

2. En sprække i stormagters ufredskultur
 i mol-dystre, usikre dage –
 et uventet smil, et par øjne i dur,
 og fredshåbet vender tilbage.
 Så smiler jeg også til en eller to,
 for smilet kan smitte, og freden kan gro.
 For håb er at gå efter det, som vi håber,
 om andre så kalder os håbende tåber.

3. En sprække i angsten for klima og vejr,
 at floder og storm skal os ramme.
 Guds regnbuepagt^{*)} – stadig lyser den her,
 gør misbrug af kloden til skamme.
 Så køber jeg genbrug og sparer benzin,
 måske er min indsats for lidt og til grin.
 Men håb er at handle på det, som vi håber,
 om andre så kalder os håbende tåber.

4. En sprække i tiden, som indkapsler os –
 en moder til alle de sprækker.
 Et barn i en krybbe – Gud er her på trods,
 og kærligt han hånden os rækker.
 Så vil jeg da leve i fuldeste drag
 og elske, for Guds rige kommer en dag!
 For håb er at leve på det, som vi håber,
 om alle så kalder os håbende tåber.

^{*)} 1. Mos. 9,12-17